

PRED VOLITVAMI

Levičarske uprave so jamstvo za pravice Slovencev

Poleg drugih kriterijev, ki veljajo navadno za ocenjevanje delovanja krajevnih uprav, imamo v teh krajih dolžnost upoštevati še dodatnega — za nas osnovne važnosti: odnos do Slovencev oziroma do politike in kulture sožitja. Jasno je, da vprašanje naše narodnostne skupnosti ni vezano izključno na vlogo krajevnih uprav in ustanov, a vendar je odvisno tudi od teh. Zato ne more nam biti vseeno, katere stranke oziroma liste se bodo uveljavile na majskih volitvah; točneje, nam ne more biti vseeno, katere koalicije bodo možne in bodo sklenjene po 7. maju. Dosedanje izkušnje nam jasno dokazujejo, kako je za napredne levičarske uprave zgodovinska prisotnost Slovencev na občinskem teritoriju nekaj povsem normalnega in kako je v sled temu tudi upravna politika primerno pozornost do tega vprašanja. Z eno besedo bi lahko rekli, da zagotavljajo napredne uprave Slovincem dejansko suverenost na teritoriju, in to brez diskriminiranja občanov italijanske narodnosti — marveč v duhu in v praksi normalne enakopravnosti.

Istega ne moremo trditi za uprave, v katerih so udeležene KD in druge manjše stranke, ki niso naklonjene Slovincem: za našo narodnostno skupnost so tu prisotne komplikacije, občutek naših ljudi, da je naša skupnost potisnjena v položaj samoobrambe, sprejemajo se upravne izbire, ki spravljajo našo prisotnost v še bolj manjšinski, neodločen položaj.

Odkar je bil v tržaški pokrajini prebit t.i. "rdeči obroč", je realnost na žalost prav taka. Na vse nas nekako nelagodno pritiska ugotovitev, da se vpliv zmernih "mestnih" oblasti neprestano širi iz mesta na podeželje in da se teritorij naše "suverenosti" postopoma krči. KD in manjši zavezniki so na oblasti v devinsko-nabrežinski občini in v Miljah ter v večini v obeh kraških rajonskih svetih, istočasno pa se uresničujejo velike infrastrukture in posegi po kraškem teritoriju (Center za znanstvene raziskave, sinhron, cementifikacija Sesijskega zaliva z najbrž vse prej kot pozitivnimi posledicami za ves Kras in za vse nas...!).

Realnost je torej ta, a na nas je, da se z njo ne sprijaznimo kar enostavno. Truditi se moramo, da bomo po eni strani uveljavljali na moderen način našo prisotnost v vsakem primeru, a istočasno si moramo prizadevati, da si bomo na nivoju občinskih uprav zagotovili Slovenci prostor pod soncem in da ne bomo odrinjeni v senco. Zato je primerno in nujno, da z volitvami uveljavimo možnost naprednih uprav, ne pa da se odprejo možnosti koalicijam s KD. To rešitev bodo namreč skušali ponoviti v nabrežinski občini in "izboriti" v Dolini (italijanski tržaški dnevnik je že začel cikati v to smer...). Za ti dve občini, kjer so volitve po proporcionalnem sistemu, bi bilo zato zaželeno in pošteno pred volilci, da bi stranke (v prvi vrsti SSK in PSI) že vnaprej povedale, do ka-

kšnih koalicij jim je, ne pa da se za te odločijo le po volilnih rezultatih in na osnovi medsebojnega barantanja, kjer odločajo stolčki in podobni interesi. Nabrežinska izkušnja izpred petih let, ko se je stranka Slovenske skupnosti odločila za sodelovanje s KD namesto za napredno upravo, je zelo zgovorna in poučna! Danes se tam postavlja vprašanje, če bo še slovenski župan ali vsaj slovenski odbornik: po petih letih uprave, ki so jo sestavljali SSK — KD in posamezniki različnih vetrov (tudi ex Liste!) smo torej že v povsem obrambnem in tvegajočem položaju, in to slovenskemu županu navkljub! Narodnost županov in odbornikov je sicer pomembna stvar, a vsekakor vse prej kot odločilna, kot dokazuje omenjeni primer. Torej? Vemo, da bi bilo lahko tudi slabše, a mi se borimo se boriti za še boljše rešitve, ko so te možne.

Izvolitev čim večjega števila slovenskih svetovalcev (in tudi odbornikov) je veljaven v občinah, kot sta npr. Trst in Gorica: tam je zaenkrat to maksimalna zadeva iz našega vidika. V občinah, kot sta nabrežinska in dolinska, pa morajo biti, poleg števila izvoljenih slovenskih kandidatov pravi cilj vendarle napredne koalicije, ki bodo zagotavljale "naravno" enakopravnost tu živčih narodnosti in ne bodo puščale večine slovenskega prebivalstva v manjšini oziroma opoziciji. Sicer bo vedno slabše in vedno več tveganj, kot priča nabrežinski primer...

MILOŠ BUDIN

OBČINA ZGONIK

Levičarji optimistično čakajo izid glasovanja

Tudi v občini Zgonik se izteka mandatna doba in se zato intenzivno pripravljamo na volilno preizkušnjo, ki bo 6. in 7. maja. Ko snujemo nove upravne programe in izbiramo nove predloge za kandidatno listo, ne moremo mimo ocene petletja, ki se pravkar končuje. To so storili v prejšnjih dneh tudi tovariši zgoniške sekcije na svojem aktivu.

V tem članku bi se rada na kratko dotaknila najbolj pomembnih dosežkov občine Zgonik, ki jo je upravljala Napredna lista (12 svetovalcev), to je koalicija med KPI, PSI in neodvisnimi. Glede na to, da je v občini Zgonik večinski sistem, je imela opozicija — stranka Slovenske skupnosti 3 svetovalce.

Pri oceni opravljenega dela ne moremo mimo ugotovitve, da postaja upravljanje krajevnih uprav, predvsem občin, iz dneva v dan težje in zahtevnejše. Po eni strani se občinam delegirajo vedno nove pristojnosti, po drugi strani pa je razpoložljivost finančnih sredstev vedno manjša. Tako ostaja marsikatera primarna potreba le utopija, marsikatero pobudo je nemogoče uresničiti. Ob vsem tem pa ne gre prezreti težav, ki nastajajo zaradi nove zakonodaje o zaposlovanju nižje kvalificirane delovne sile; občina namreč nima več možnosti razpisovati javnih natečajev, ampak mora črpati iz pokrajinske lestvice brezposelnih.

Iztekajočo mandatno dobo karakterizirajo trije aspekti:

1. skrb za naravni in usklajeni razvoj teritorija

2. skrb za razne infrastrukture v prid kvalitetnejšega življenja občanov

3. skrb za socialno varstvo občanov s posebnim ozirom na tiste, ki so družbeno šibkejši.

Glede prvega je treba povedati, da je uprava, predvsem na podlagi novega regulacijskega načrta uspela ustaviti nasilen pritisk na domači teritorij in omogočiti skladno urbanistično politiko, predvsem v korist domačinov. Skrb za teritorij je seveda tesno povezan z gospodarskim razvojem občine. Tako je bila posebna pozornost posvečena kmetijstvu, v teku pa je tudi ureditev obrtniške cone za potrebe domačih obrtnikov. Aplikacija regulacijskega načrta je pokazala tudi določene nove potrebe. V ta namen je uprava že imenovala novo komisijo, da izpopolni in prilagodi regulacijski načrt.

Kar zadeva infrastrukture in javna dela nasploh bi omenila le najpomembnejše. Ob športno-kulturnem središču v Zgoniku, ki je postal nekakšen center tako za domačine, ki se lahko tu udeležujejo s športom in rekreacijo, kot tudi za širši krog ljudi, predvsem mladih, ki imajo tu možnost zbiranja na kulturnih in družabnih prireditvah, je zrasla še cela vrsta drugih objektov, ki skušajo kriti različne vasi in potrebe v občini.

Na prvo mesto gre prav gotovo postaviti občinsko knjižnico v Saležu, ki že nekaj mesecev po-

sluje za publiko. Tu je tudi sedež domačega društva in manjša prireditvena dvorana. Ta objekt bo prav gotovo dal novega elana kulturnemu udejstevovanju v občini. Urejena je bila še vaška hiša v Repniču, medtem ko je uprava aktivno pripomogla pri gradnji stavbe, kjer nameravamo urediti sedež za domačo prostovoljno gasilsko enoto in za civilno zaščito. Podčrtati gre, da je služba začela delovati zelo dobro in učinkovito in jo velja zato razviti. V Samatorci pa smo odkupili teren, kjer bomo uredili rekreacijski vaški park ter pokrito balinarsko stezo. Čeprav so načrti za to že zdavnaj pripravljeni, nismo uspeli začeti z deli zaradi nekaterih zapletljajev. Upamo, da se bodo te težave čimprej rešile, tako da bomo lahko začeli z deli v kratkem.

Za gospodarski razvoj občine je seveda pomembna oddaja 1. faze del za enoteko v Zgoniku, za katero je občina že prejela prispevek Sklada za Trst. To predstavlja pomemben poseg v korist krajevnih a tudi ostalih vinogradnikov.

Ob teh, na videz važnejših pobudah, pa ne gre zanemariti vsakdanjega rednega vzdrževanja cest, poljskih poti in drugih služb. Prav v teh dneh bo začela s takimi deli novoustanovljena zadruga "Volnik", ki združuje mlade brezposelne in za kar smo prejeli prispevek Sklada za Trst prav za brezposelne.

■ Nadaljevanje na 2. strani

TAMARA BLAŽINA

TVEGANA VSAKRŠNA NAPOVED

Negotovi volilni izgledi v Dolinski občini

Od rdečega obroča, ki je nekoč oklepil Trst, sta ostala le dva osamljena otoka in sicer Zgonik in Repentabor na eni strani in Dolina na drugi. V Zgoniku in Repentabru potekajo volitve po večinskem sistemu. Zato ne bi smelo biti presenečenj. Po tem sistemu stranka, ki dobi največ glasov izvoli 12 svetovalcev. Stranka, ki se uvrsti na drugo mesto pa čeprav ima en sam glas manj, dobi ostale tri. Tretje uvrščena pa ne dobi nobenega. Zelo negotova in odprta pa je situacija v Dolini, kjer je v veljavi proporcionalni sistem. Časi, ko so se glasovi od volitev do volitev spreminjali kvečjemu za slab odstotek, so že davno za nami. Spremembe okoli 10 odstotkov niso danes več nekaj izrednega. Pri tolikšnem nihanju pa je vsaka napoved nemogoča. Ugotavljanje javnega mnenja na vsedržavni ravni kaže, da se je zaton KPI ustavil in da bo na majskih volitvah verjetno ohranila svojo moč. Kot je znano, dobi KPI največ glasov na političnih in najmanj na krajevnih volitvah. To, preračunano v odstotke pomeni, da bi morala

dobiti na prihodnjih občinskih volitvahokoli dva odstotka manj kot na zadnjih evropskih. Raziskave javnega mnenja so vedno bolj dodelane a daleč od nezmožljivosti. Tudi če bi to bile, vsi poznamo pravljico o povprečnem piščancu, kar pomeni, da tudi če so vsedržavne napovedi pravilne, lahko pride krajevno do velikih odstopov. Vsa nadaljnja razmišljanja imajo zato za osnovo pokrajinske volitve iz leta 1988, ki so še najbolj slične občinskim. Na teh volitvah je v Dolini prejela KPI 39 odstotkov, kar je skoraj 8 odstotkov manj kot na zadnjih občinskih, ko je s 46,8 odstotki glasov izvolila absolutno večino 11 svetovalcev na 20. Za izvolitev enega svetovalca je potrebnih v Dolini okoli 170 glasov. To znaša okoli 4 odstotkov glasov. V primeru, da stranka dobi en sam glas manj od potrebnega, svetovalca ne izvoli in okoli 170 glasov je izgubljenih ali kot se temu pravi, razpršenih. Število razpršenih glasov je navadno premosorazmerno s številom strank, ki se predstavijo na

volitvah, vendar tudi to pravilo ne velja vedno. Če na tej podlagi naredimo nekaj računov vidimo, da bi KPI s 40 odstotki glasov utegnila izvoliti od 8 (majhna razpršitev glasov) do 10 (izredno velika razpršitev) svetovalcev.

Na občinskih volitvah leta 1985 so se poleg KPI predstavile še PSI, SSK in KD, ki so izvolile po 3 svetovalce vsaka. Nobenega svetovalca pa niso dobile PRI, MSI, LpT, PLI in PSDI, ki so skupno razpršile nad 260 glasov. PSI, SSK in KD pa so imele velike ostanke. Vse to je pripomoglo KPI do absolutne večine, čeprav je imela znatno manj kot polovico glasov.

Na zadnjih pokrajinskih volitvah je dobila LpT kar 153 glasov, kar bi ji v povezavi z eno izmed manjših strank lahko zagotovilo svetovalca in obenem občutno zmanjšalo število razpršenih glasov.

Neznanka so tudi zeleni, ki so na evropskih volitvah nastopili z dvema listama ter dosegli 165 oz. 174 glasov, kar je na meji izvolitve, saj le peščica glasov odloča o izvolitvi dveh ali nobenega sveto-

valca. Kaj bodo naredili v Dolini je neznanka. Na vsedržavni ravni je predvsem zaradi osebnih ambicij prišlo do razkola, kar je precej potrolo članstvo, ki je v zelenih videlo novo, čisto politično silo. Sedaj pa ugotavlja, da imajo nekateri voditelji enake in pogosto večje slabosti kot predstavniki običajnih strank. Občina Dolina spada med najbolj zelene občine v deželi, saj je med prvimi ustanovila Park, posvečala veliko pažnjo gozdom, odločno nastopila proti termoelektrarni pri Orehu in preprečila, da se na Dolgi Kroni zgradi tržaški upepeljevalnik. S podpiranjem živinoreje in paše pa je omogočila, da se ohranja gmajna in preprečujejo požari. To in dejstvo, da v Dolini zeleni razen redkih posameznikov nimajo članstva je vzbujalo upanje, da bodo zeleni nastopili na listi s KPI, kjer bi utegnili izvoliti vsaj dva predstavnika, saj za izvolitev enega svetovalca zadostuje okoli 100 preferenc. Vsak volilec pa jih lahko izrazi štiri. A do sporazuma žal ni prišlo.

STOJAN SANCIN

NOVE DILEME ZA STARO CELINO

Nemški sistem za združeno Evropo Bodo socialdemokrati ustavili Kohla?

Kdove, morda pa izidi volitev v Vzhodni Nemčiji niso bili tako presenečenje, saj je logično, da so državljani izbrali na prepoznih demokratičnih volitvah tisto alternativo, ki je nudila takojšnjo perspektivo narodne združitve z gospodarsko močnimi tremi četrtinami Nemčije in je kaznovala vladajočo stranko. Kvečjemu lahko ugotovimo z Willyem Brandtom, da se bitka nemške levice šele pričinja in da ni bila še izrečena zadnja beseda.

Nekaj podobnega pravzaprav velja tudi za ostale države Srednje in Vzhodne Evrope, kjer se ljudstva poslužujejo pridobljene pravice menjavati vlade in razmerja sil v samem parlamentarnem vrhu, marsikdaj brez programsko pogojenih izbir. Socialistične sile v teh državah sedaj vedo, da se bodo morale (iz opozicije) boriti za ljudsko soglasje in torej udeležbo pri krmilu držav samo na osnovi lastnih predlogov in idej, brez sovjetskih tankov in brez tajne policije.

Dejansko smo te dni priča zapoznelemu koncu druge svetovne vojne, kot je poudaril Gorbačov na rimskem Kapitolu lansko jesen. Vprašanje, ki se vsem postavlja pa je, kakšna bo Evropa po koncu vroče in hladne vojne in po razpadu blokvske logike (ne pa blokov, saj se razpušča

Varšavski pakt, NATO pa celo krepil).

Glavna novost je vsekakor perspektiva nemške združitve, ki bo vtisnila svojo podobo Srednji Evropi in spremenila strateška in gospodarska ravnotežja na celini.

Najbrž ni naključje, da je z več strani slišati mnenje, da bi o ritmičnih nemškega združevanja morale odločati tudi druge države. Uveljavlja se formula 2+4, se pravi dve nemški vladi in štiri velesile, zmagovalke v drugi svetovni vojni. Slednje so namreč še vedno prisotne s svojimi vojskami na nemškem ozemlju, odgovorne za Berlin in nadzornice nemške vojske. Tako se, na primer, dogaja, da se dunajska pogajanja o krčenju konvencionalnih sil v Srednji Evropi v teh dneh spreminjajo v pogajanja o prisotnosti sovjetske vojske v vzhodnih predelih Nemčije. Rusi se namreč umikajo (ali se bodo umaknili) iz Češkoslovaške in Madžarske, medtem ko se Poljakom sedaj ne mudi zahtevati njihovega umika. Še več, množijo se glasovi (tudi iz vrst Solidarnosti), da mora sovjetska vojska prisotnost v vzhodnih nemških deželah in na poljskem ozemlju ščititi nedotakljivost meje na Odri in Nisi. Prisotnost 195 tisoč sovjetskih vojakov v vzhodnih predelih Nemčije, oko-

li Berlina in na meji Odra—Nisa bi očitno predstavljala, skupaj z ameriško, francosko in britansko prisotnostjo v zahodnih predelih države zadostno jamstvo proti morebitnemu obujanju revanšizma, četudi pod prijateljsko preobleko. Na lastna ušesa sem slišal bavarskega politika, ki je poudarjal nujnost izdatne ekonomske pomoči Poljski, da bi lahko od nje zahtevali "manjše teritorialne koncesije". Znano je, da so glede nemških meja mnenja deljena. Kancler Kohl je v bučni volilni kampanji poudarjal, da bo priznal dokončnost zahodnih poljskih meja samo, če se bo vlada v Varšavi odpovedala vojnim reparacijam in če bo zaščitila nemško narodno manjšino v Šleziji.

Nemška manjšina ima vsekakor pravico do zaščite, vendar Kohlu ni do tega, pač pa ustvarja teren za morebitna pogajanja o poljskih mejah. Zato je odgovor iz Varšave jasen: nobenih pogajanj, Poljska naj sodeluje na pogajanjih 2+4, da bi preprečila kakršnokoli barantanje z njeno usodo in teritorialno celovitostjo.

Proti vsakršni spremembi meja v Evropi (o čemer naj bi se še enkrat izrekla druga Helsinška konferenca pred koncem leta) je tudi Gorbačov, ki najverjetneje prav zato s trdo roko nastopa v Pribaltiku in preprečuje enos-

transko odcepitev Litve, Latvije in Estonije.

Volilna propaganda je eno, stvarnost pa nekaj drugega. Tako je Kohl že požrl obljubo, da bo do nemške združitve prišlo pred koncem leta. Verjetneje bo proces trajal nekaj let in bo soupadal z novimi etapami evropskega združevanja 1992/1993. Pričel pa se bo vsekakor proces ekonomskega združevanja in prilagajanja, ki pa tudi ne bo brez posledic. Nekatere velja omeniti, saj bodo vplivale tudi na razmere drugod v Evropi.

Prilagajanje vzhodnonemškega gospodarstva tržnim zakonitostim bo, po prvih računih, poglavalno na ceno približno dva milijona zaposlenih, predvsem žensk in nekvalificirane delovne sile. Vendar jih nemško gospodarstvo lahko zlahka absorbira in prekvalificira, če se znebi dela "gastarbajterjev", se pravi priseljene delovne sile. Na udarcu bodo najbrž predvsem delavci iz držav, ki niso članice EGS in jih torej ne ščitijo evropska socialna pravila. Med njimi so stotisoči delavcev iz Jugoslavije in Turčije. Konflikt za delovna mesta lahko nevarno zaostri in poglobi pojave razizma in ksenofobije.

Spremenili se bodo tudi odnosi znotraj EGS, kjer bo Nemčija nehala prispevati v sklade za

manj razvita področja, saj bo vključitev manj razvite Vzhodne Nemčije znižala statistične standarde in porinila v vrh Italijo. Ta bo morala odslej plačevati v sklad, iz katerega je doslej črpala....

Verjetno se bo tudi pričelo tekmovanje za vzhodnoevropska tržišča, ki so lačna tehnologije in kapitala. Nemčija že računa na prodor na Poljsko, Madžarsko, ZSSR, medtem ko kaže Italija interes za Podonavje in Balkan. Francija in Velika Britanija bi v tem primeru bili nekoliko odrični vstran, kar je najbrž razlog za nastajanje novih zavezništov. Tako se spet tkejo niti dogovaranja med Francijo in Poljsko, medtem ko se je Španija usmerila na svoje tradicionalno latinskoameriško zaledje, čeprav mora tam tekmovali z ZDA in Japonsko.

Veliko bo vsekakor odvisno od tega, kakšen bo izid volitev v Zahodni Nemčiji, kjer bodo socialdemokrati skušali iztrgati Kohlu krmilo iz rok in ustvariti vladno zavezništvo z liberalci in zelenimi. Rdeče—zeleni Nemčija bi namreč bila znatno bolj orientirana na Evropo, manj pa na ustvarjanje dvojne "velike Nemčije". Dvojne zato, ker bi območje nemške marke vsekakor pokrivalo znatno večje ozemlje od same nemške države.

OBČINA ZGONIK

Levičarji optimistično...

■ Nadaljevanje s prve strani

Omeniti velja še nerešeno vprašanje javne razsvetljave, o katerem je bilo v zadnjih časih že precej napisanega. Na lastni koži smo tokrat lahko spoznali neučinkovitost, počasnost ali celo namerano nereševanje naše prošnje s strani državnega aparata in sicer Osrednje hranilnice in posojilnice v Rimu. Reševanje naše prošnje

za prispevek se namreč vleče že preko leta in pol.

Tretji pomembni aspekt delovanja uprave je bila skrb za šibkejše občane. V prvi vrsti so to starejši in bolni občani, za katere smo uvedli službo oskrbovanja na dom v sodelovanju z Združenim socialnim centrom. Poleg tega je letos jeseni prvič steklo tudi letovanje za upokojeince. Kar pa zadeva najmlajše, gre po-

udariti nenehno skrb za občinske otroške vrtce — v letošnjem šolskem letu smo uvedli predčasno odpiranje vrtcev. In tu je še skrb za celodnevne osnovne šole in pa organizacija poletnih centrov. To evidentiranje ne želi biti samo suhoparno naštevaje — veliko stvari je prav gotovo še treba narediti. Mislim pa, da je ob vsem tem treba poudariti dve osnovni vodili naše napredne levičarske uprave:

- povezanost s teritorijem in z organizacijami, ki na tem teritoriju delujejo
- celovita skrb za posameznega občana, ki gre od zadostitve osnovnih potreb človeka, do nudenja vseh tistih uslug in možnosti, ki mu omogočajo kvalitetnejše življenje v skladu z razvojem sodobne družbe.

Prav gotovo se določeni programi uresničujejo, če imajo za seboj trdno večino. V našem primeru so bili odnosi med različnimi komponentami tvorni in trdni ter ni bilo velikih političnih razhajanj.

V znamenju določenega optimizma se torej pripravljamo na bližnjo volilno preizkušnjo. Prepričani smo, da smo v mejah možnosti storili precejšnje korake naprej. Istočasno pa imamo še veliko novih idej in predlogov za prihodnje petletje s prvenstveno željo, da bi tudi vnaprej delali zato, da bi se vsak občan mlad ali starejši, Slovenec ali Italijan, moški ali ženska, v svoji občini dobro počutil. To je bilo in mora biti tudi v bodoče osnovno vodilo uprave, ki hoče biti levičarska tudi po vsebini in mora zato dati pozitivne odgovore izzivom današnjega časa.

■ Kulturno društvo Tabor je v nedeljo 1. aprila priredilo v Prosvetnem domu na Opčinah koncert v okviru zdorovske revije Primorska poje. Na posnetku (foto Magajna) zbor KD »F.Venturini« z Domja.

VČERAJ V GORICI

Vse nared za Dijaško obmejno srečanje Primorske

Včeraj je v Gorici potekal 18. DOSP (Dijaško obmejno srečanje Primorske). Za kaj gre? Že sedemnajst let se v raznih krajih obmejnega področja srečujejo enkrat na leto dijaki višjih srednjih šol iz Gorice in Nove Gorice, iz Trsta in Kopra, iz Sežane, Postojne, Idrije, Ajdovščine, Tolmina in Pirana. Srečujejo se, da bi se pomerili v najrazličnejših športnih panogah, srečujejo se kot uredniki in sodelavci šolskih glasil, srečujejo se kot likovniki, glasbeniki in pisci pa tudi kot mlada generacija, ki želi razpravljati o družbenem dogajanju. Število udeležencev se je vsa ta leta sukalo od 400 do 1.200; če upoštevamo, da nihče ne pride kot gledalec in so v spremstvu svojih profesorjev, potem lahko dojamemo, da gre za večjo manifestacijo. Na italijanskem ozemlju se je srečanje odvijalo trikrat v Trstu, enkrat v Gorici in še enkrat v Gorici samo z nekaterimi panogami. Ostala srečanja so bila v različnih krajih na jugoslovanskem ozemlju. Pobuda je nastala leta 1973 ob 260. obletnici tolminskega punta, zato je prvo srečanje bilo v Tolminu. Namen je imela zblíževati dijake slovenskih šol na eni in na drugi strani meje, da bi jo še na en način preseglji. Za Tolmin niso slovenski dijaki iz Italije dobili uradnega dovoljenja in so šli zasebno a množično na srečanje. Podčrtajmo naj, da ni bilo v prvih povojnih letih temveč v začetku sedemdesetih let. V začetku osemdesetih

let so na manifestaciji začeli sodelovati tudi italijanski dijaki z Obale. Na njihovo pobudo so se sredi desetletja pridružili italijanski dijaki iz Gorice in Trsta. Ko so prišle na vrsto za organizacijo manifestacije italijanske šole iz Trsta so se kljub sprejeti obveznosti odtegnile. Manifestacija mora pač biti dvojezična, a to da bi jo italijanske šole v Trstu sprejele, je nepojmljivo, niti če imaš v gosteh tuje državljane. Letos so prirediteljice srečanja goriske italijanske šole. Ob vsem povedanem je jasno, kakšen simboličen naboj ima to dejstvo. Lepo bi še bilo, da ne bi manifestacija ostala v ozkem šolskem krogu, temveč da bi jo mesto v celoti sprejelo. Sicer pa bo težko spregledati 6. aprila na stotine in stotine mladih obeh narodnosti, ki bodo zasedli vse mestne razpoložljive športne objekte, ki bodo risali na asfaltu na središčnem Korzu in ki bodo imeli osrednje zbirališče v zavodu S. Luigi. Še zaključna misel. DOSP je preseglo našete in še marsikatero drugo pregrado pred skoraj dvajsetimi leti; DOSP je dokaz odpiranja slovenskega šolskega okolja kljub razočaranjem v bližnji preteklosti. Ne čudimo se pretirano Evropi za stvari, ki smo jih bili zmožni že pred desetletji; Gorica naj letos dokaže, da znaki dobre volje ne prihajajo vedno in vselej samo z ene strani.

ALDO RUPEL

Tudi Opčine spadajo k Tržaški občini!

Nova pobuda vzhodnokraških komunistov

Tržaški občinski svet začel proračunsko razpravo. Ob tej priliki vsak skuša pristaviti svoj lonček. Toda lončki niso vsi enaki. Kras že desetletja zamača na osnovne posege. V tem času so na njem zrastle naselja, vile, okrog Opčin pravo mesto. Vendar ni mesto. Je le grmada hiš. To, kar loči kup zgradb od mesta, so razsvetljene ceste, urejeni pločniki, greznice, mestni plin, urejeno zelenje. So usluge, kot na primer družbeno-sanitarno okrožje ali uradi državne in krajevnih uprav, ali telovadnice, ig-

rišča in drugi centri, kjer naj se prebivalci srečujejo, v prvi vrsti mladi in otroci. Vsega tega na Opčinah ni. Rajonski svet je vse to že nešteto krat zahteval. Toda njegov lonček še ni prišel do sklede. Sklepi rajonskih svetov, kot drugi glasovi prebivalstva ne pridejo do ušes tistih, ki odločajo. Zato je sekcija KPI ob sodelovanju s svetovalci v rajonskem in občinskem svetu sklenila, naj pride glas Opencev naravnost do župana.

Med vse prebivalstvo je začela deliti že natiskana pisma, kot to, ki ga tu ponatiskujemo. Kdo ve, če bo župan prisluhnil temu pozivu? Uspeh bo seveda odvisen tudi od števila pisem, ki jih bo prejel. Prepričani smo, da jih ne bo malo. Pobuda je namreč namenjena vsem, ne glede na strankarsko pripadnost. Openci, podpišite in žrtvujte tistih par sto lir za znamko. Dajte županu vedeti, da je odnos občine do vaše vasi že nesramen.

TATJANA ČUK

Gospod župan

Tržaška Občina je pozabila na Opčine.

Napori Rajonskega sveta za Vzhodni Kras in teritorialnih organizacij za rešitev številnih problemov, ki so Vam gotovo že več let znani, do danes še niso našli odziva.

S tem pismom Vam želim izraziti svoje odločno nezadovoljstvo z načinom, s katerim Tržaška občina upravlja to območje ter Vas spodbuditi, da se odgovorno zavzamete za to, da bo občinska uprava pospešeno rešila s konkretnimi dejanji že več let zanemarjene probleme naše skupnosti.

Opčine, aprila 1990

Podpis

Naslov

OB SVEŽI GOMILI

Tovarišica Vida Pertot nas je zapustila

V Barkovljah smo izgubili še eno tovarišico. Dne 26. marca nas je zapustila za vedno Vida Pertot, vdova pokojnega tovariša Rafaele, znanega partijskega voditelja, bivšega političnega preganjanca. Njen odhod je velika izguba za vse barkovljanske komuniste a tudi za vse domačine, ki so jo poznali in imeli radi.

Težka je izguba za sestro Olgo in za njena brata Stojana in Antona. Nepopisna je izguba za njeno hčer Majdo in sina Mita ter za zeta, snaho in vnukinji, saj je bila Vida ne samo priljubljena, dobra in skrbna mama, tašča, nona, temveč je bila tudi tovarišica svojih sinov, tovarišica v družini tovarišev. Majda in Mito sta namreč, že od rojstva sledila njenemu zgledu in popolnoma sprejela njene in očetove nauke in mišljenja. Ko sta se pridružila tej družini še snaha in zet, ki sta enako usmerjena, se je zdelo človeku, da je v neki vrsti osnovni partijski organizaciji v okviru barkovljanske sekcije KPI.

Vida se je rodila leta 1912 sredi zelo zavedne slovenske družine, globokega antifašističnega prepričanja. Postala je šivilja za moške obleke. Leta 1937 se je omožila s tovarišem Elom Pertotom, ki je bil zelo aktiven za časa ilegale in odporništva in vso dobo po vojni, ko je deloval v vrstah KP. Za pričo pri poroki jima je bil barkovljanski heroj Marij Matjašič—Milan, Piko po domače (tajnik komunistične partije že za časa ilegale in vnet ilegalni antifašistični borec). To gotovo ni bilo slučajno naključje, temveč znak prijateljstva in veli-

kega medsebojnega spoštovanja in zaupanja.

Po posredovanju "Rdeče pomoči" je mladi par leta 1941 posinovil malega Giorgia Mezzettija, sina nekega političnega preganjanca, ki je bil takrat v zaporu, in bolne matere, ki otroku ni mogla slediti. Vida je skrbela za malega Giorgia poldrugeto leto, potem se je fantek vrnil k svoji družini.

Vida se je začela udeleževati v ilegalnem gibanju že zelo mlada, in spremljala ga je skozi leta z vsem njenim izrednim in izrazitim navdušenjem. Njena aktivnost se je razvila na domačem dvorišču (na kuerte), kjer je bilo pravo osrčje odporništva, kjer se je cela vrsta ljudi odločno upirala fašizmu, kjer so delovali tudi njeni bratje in kjer smo šteli kar sem političnih preganjancev: Roman Šferca, Rožka Pertot, Venček Krečič, Elo Pertot, Bruno Štoka, Riko Pertot, Stanko Pertot in Vida sama. Ti ljudje so doprinesli velik delež, spoznali so na lastni koži krutosti fašističnega režima in prestali so zapor in mučenje.

Ko je Venček Krečič poisknil ustanoviti v Barkovljah drugo organizirano skupino OF, potem ko se mu je prvi poiskus iz 2. februarja 1942. leta izjalovil, zaradi težkih razmer v katerih je bilo treba delovati, mogoče pa tudi zaradi bojzani nekaterih pred represaljami, je vanjo vključil tudi tovarišico Vida, ki se je takoj izkazala zelo pripravljena za ilegalno delovanje. Ta skupina, ki je predstavljala močno jedro odporništva v Barkovljah, je

kmalu štela šestdeset ljudi, kar za tiste čase ni bilo malo.

Na domu tovarišice Vide je za časa ilegale kar mrgolelo. Pri Mežnarjih, tako so imenovali njeno družino, je nastala zelo živahna javka za literaturo. Vida je zbirala material za partizane, delila je razne ilegalne tiskovine, delala uniforme za partizane, prikrojevala je oblačila za ilegalce. Na njen dom so prihajali tudi tovariši iz ladjedelnice in prinašali denar za gibanje. Nekoč so pri Vidi pustili tudi nekaj rokavic, onih težkih, ki so jih takrat rabili delavci v ladjedelnici. Nekaj dni kasneje je rokavice dvignila Tončka Bidovec Colja, da bi jih potem izročila partizanom. Toda ni vedela, da ji fašisti sledijo in ko je prišla domov, je že našla policijo, ki jo je čakala. Zaplenili so ji rokavice in jo aretirali. Teden kasneje so aretirali tudi Vido Pertotovo in z njo še Vido Zenjevo. Bilo je februarja 1943 in Vida je bila noseča. V svojih spominih priča Venček Krečič, ki so ga aretirali dan kasneje, da je slišal v stavbi karabinjerske postaje v ul. Hermet, kjer so ga priprli, stokanje, ko so "najbrž klofutali obe Vidi".

Vida je prestala dobo zapora z Morano Bidovčev in Tončko Coljevo. Vrnila se je domov ob propadu fašistične Italije, 8. septembra 1943, in nadaljevala ilegalno delo tudi potem, ko je povila hčerko, vse do osvoboditve. Spominjam se je, ko je pripravljala zastave in titovke v dneh pred osvoboditvijo. Spominjam se njenega veselja in navdušenja v dneh vstaje.

Po osvoboditvi se je živahno oprijela delovanja v množičnih organizacijah, zlasti v okviru ženske organizacije AFŽ in postala ena izmed njenih spretnih voditeljic.

Zelo aktivna je bila v pripravah za ustanovitev krajevnega slovenskega otroškega vrtca, ki so mu pristojne oblasti takrat močno nasprotovale. Zelo aktivno je spremljala tudi prosvetno delovanje in vse akcije za slovensko šolo in proti asimilaciji Slovencev

ter one za globalno zaščito slovenske manjšine v Italiji. Prav tako aktivno je spremljala življenje Komunistične partije, od leta 1945, ko je stopila v njene vrste, pa vse do smrti. Vida zapuščala za seboj močno sled in izredno lep zgled za vse. Z njo odhaja zadnja politična preganjanka izmed osemih preganjancev barkovljanskega, domačega "kuerta" pri Stakih. Barkovlje so lahko hvaležne za vse kar je storila za naše ljudi in zelo ponosne, da so med svojimi prebivalci štele tako zvesto in predano žensko.

JELKA GERBEC

■ Tovariš Pavlo Petričič razstavlja v Galeriji Tržaške knjigarne. Na posnetku (foto Križmančič) otvoritev razstave v četrtek 5. aprila.

PO RAZPADU »DRUGEGA SVETA«

Socialistična internacionala in novi reformni komunisti

Površni zgodnjekapitalistični vzorci v vzhodnih državah. Vloga in možnosti novih levičarskih strank. Izgledi za alternativo v Italiji

Socialistična internacionala (SI) je edino mednarodno združenje levičarskih strank. Spričo bistvenih notranjih sprememb v državah Varšavskega sporazuma in mednarodnih razsežnosti tega procesa je pred najpomembnejšo nalogo v svoji zgodovini: ponovno vzpostaviti mednarodno enotnost levec na novi politični in programski ravni, ki ne bi formulirala samo trdne notranje povezanosti demokracije in socializma, kar je klasični credo SI, temveč tudi poiskala odgovore na globalne mirovopolitične, gospodarske in ekološke izzive našega časa. Pomen Socialistične internacionala je porasel in za to je več vzrokov.

SI je bila vedno bolj ali manj razrahljana zveza strank, nikdar stranka, ki bi hotela ideološko uravnati in voditi. Zaradi svoje organizacijske neobveznosti je bila dolgo tudi razmeroma neučinkovita, vsaj v primerjavi z ideološko in praktično koordiniranimi akcijami komunističnih strank pod pokroviteljstvom KP SZ. A čedalje bolj postaja očitno, da je bila ta domnevna šibkost v resnici relativna moč. Pluralistično samoumevanje SI je povzročalo nenehno večanje članstva, medtem ko se je mednarodni komunistični sistem drobil — najprej zunaj Varšavskega pakta, zdaj pa tudi znotraj.

Temeljna kontroverza med komunističnimi in svobodnjaško-socialističnimi strankami se je zgodovinsko razpletla v korist temeljnemu načelom svobodnjaškega socializma. Povečanje pomena SI ni samo v tem, da njene stranke predstav-

ljajo orientacijsko pomoč za nov socialistični začetek v Vzhodni Evropi. Stranke svobodnjaškega socializma morajo zdaj pomagati tudi pri preprečevanju nekega zelo nerazveseljivega procesa: v družbah Vzhodne Evrope se zdaj generalno odvrta od socialističnega miselnega bogastva in se reaktivno motivirano, površno zatekajo k preprostim, zgodnjekapitalističnim miselnim vzorcem.

Velike stranke demokratičnega socializma v Zahodni Evropi in v Skandinaviji so še vedno substanca Socialistične internacionala. Njihova mednarodna odgovornost narašča v skladu z rastočo politično vlogo Evrope, posebno Evropske skupnosti, s tem pa tudi odgovornost za rešitev globalnih problemov časa.

Ne nazadnje ima pomembno vlogo pri revitalizaciji SI tudi zdaj že skoraj 15-letno predsednikovanje Willy Brandta. Z njim je SI prvič dobila integracijsko osebnost, ki jo sprejema široka mednarodna javnost in ki zbujata ustrezno pozornost.

Zaradi vsega tega ima SI enkratno zgodovinsko priložnost, da dolgo časa razcepljeno mednarodno levičarstvo ponovno združi in postane bolj učinkovita kot je kdajkoli bila. Zaradi idejne, ne formalne avtoritete je predestinirana in privilegirana platforma za novo pluralno enotnost mednarodne levec.

Ko zdaj po vsem svetu govorijo o propadu socialističnih planskih gospodarstev in o načelnih prednostih kapitalističnega gospodarje-

nja, pozabljajo na dvoje: tistih nekaj demokratičnih in socialno relativno uspešnih zahodnih družb ni v prvi vrsti produkt kapitalističnega gospodarjenja, temveč tudi rezultat sindikalnih uspehov in demokratično-socialistične politike reform; poleg tega se nasprotja kapitalističnega sistema najbolje kažejo v razvojni katastrofi "tretjega sveta".

Po razpadu "drugega sveta" je razen tega nastal enkraten položaj: zahodna kapitalistična svetovna ekonomija — ZDA, Japonska, Zahodna Evropa — nosi zdaj sama vso odgovornost za to, ali in na kakšen način bo mogoče odgovoriti na vse globalne gospodarske in ekološke probleme prihodnosti. Brez mednarodno usklajenih demokratičnih, socialnih in ekoloških nasprotnih sil ni mogoče računati na preprečitev splošnega propada svetovne družbe. SI je edina vidna mednarodna organizacijska oblika, s katero bi bilo mogoče razviti takšne nasprotno sile.

Medtem ko se države Varšavskega pakta razvijajo v demokratične ustavne države in dobivajo novo avtonomijo, gre razvoj v Evropski skupnosti v nasprotno smer: demokratične ustavne države izgubljajo svojo avtonomijo in svojo demokratično substanco, ne da bi bila na vidiku enakovredna demokratična ureditev integrirane Evrope. Ta problematika je zdaj še prekrita z dejanskim in pričakovanim gospodarskim uspehom Evropske skupnosti. Ni pa dvoma, da se mora boj za demokratično

ustavno državo v novih mednarodnih razsežnostih znova začeti.

Medtem ko je čedalje bolj jasno, da so osrednji problemi rešljivi samo še z mednarodno solidarnostjo, se tudi v Evropi na mnogo načinov ponovno vračamo h klasičnemu nacionalizmu. To so reakcije na doživeto mednarodno tutorstvo oziroma na nezmožnost multinacionalnih in mednarodnih integracijskih oblik in institucij. Potrebna je mednarodno učinkovita politična sila, ki se bo zavzemala za nove integracijske oblike in institucije, vse do reforme institucij OZN, s čimer bi postale sposobne ravnanja, ki je v skladu s problemi.

Kljub temu SI trenutno še ni v položaju, ko bi se novih nalog lahko kompetentno lotila. Popolna avtonomija članic SI je izraz različnega stanja v diskusiji, ki je seveda močno pod vtisom vsakokratnih nacionalnih okolnosti in tudi ideoloških razlik. Primeri za takšne razlike so: odnos do jedrske oborožitve; programatična integracija glede ekoloških ciljev; odnos do znanstveno-tehničnega napredka, ki ga nekateri pavšalno zagovarjajo, drugi pa opozarjajo na socialne posledice; ali pa razlike v gospodarskopolični naravnosti vse od nedvoumno neoliberalnih pogledov pa tja do usmeritve k državnogospodarskim pozicijam.

Merila za sprejem novih članov v SI so bili doslej demokratično-socialistični program in načelo ena država, ena stranka, praviloma tudi ime stranke, ki je razodevalo programatsko usmeritev. Razen programskega kriterija niso doslej do konca uporabili še nobenega — ne državnega (če je prišlo do razcepitve) ne imenskega. Če je torej demokratično-socialistični program bistvenega pomena, potem se je treba vprašati, ali je načelo ena država, ena stranka sploh smiselno, ko gre za široko integracijo nove levec. Vsaj dva razloga, ki ju je mogoče ponazoriti z razvojem v Vzhodni in Zahodni Evropi, govorita o tem, da bi to načelo morali odpraviti.

V Vzhodni Evropi najdemo v vsaki državi, ki se demokratizira, več strank, ki bi jih morali programatsko prišteti k SI: poleg novih formacij so tu tudi komunistične stranke, ki se spreminjajo v socialdemokratske. Katero od njih sprejeti v SI? V vzhodnoevropskih družbah desetletja niso imeli možnosti artikulacije družbenih nasprotij, s tem pa tudi ne možnosti za formiranje demokratičnih interesnih zastopstev in ustrezno legitimiranega političnega predstavništva. Stranke pa lahko živijo in se razvijajo samo, če prakticirajo dolgo zamrznjeno interesno zastopstvo in če se znajo dokazovati kot organiziran izraz socialnih nasprotij. V fazi, ko se to šele razvija, nujno ostane odprto vprašanje, katere socialistične stranke so bolj sposobne za interesno zastopništvo in se lahko uveljavijo kot politično predstavništvo.

Zato bi bilo za SI bolje, če bi počakala, kako se bo strankarski sistem razvil, in šele potem premislila, ali naj ob sprejemu novih članic še naprej velja načelo ena država, ena stranka. Ampak mudi se — kajti prav zdaj bi bila iz političnih razlogov pomoč SI posebno dragocena: zato bi bilo prav, če bi v SI sprejeli več strank iz ene države, s pogojem seveda, da so programatsko ustrezno usmerjene. Samo tako lahko SI izpolnjuje svojo vlogo v prihodnosti — tudi s pomočjo najmočnejših in najbolj reprezentativnih nacionalnih strank.

Tudi v Zahodni Evropi se po razrešitvi temeljnega konflikta, ki je desetletja razdvajal socialistično gibanje, pojavljajo nova vprašanja. Potencial, ki bi vsebinsko sodil v SI, je mnogo bolj raznolik kot je

dosedanje formalno članstvo. Obstajajo demokratične levičarske stranke, ki organizacijsko ne pripadajo SI, obstajajo pa tudi nova socialna gibanja zunaj strankarskega spektra ali pa na njegovem robu, ki iščejo strankarsko politično orientacijo. In obstajajo evrokomunistične stranke, ki so spremembo v demokratično-socialistične stranke programatsko in praktično že izpeljale.

Najprominentnejši primer v tej zvezi je Komunistična stranka Italije, ki kot največja demokratična levičarska sila Italije že dolgo izpolnjuje vse programatske pogoje za članstvo v SI. Toda doslej tozadevne vloge še ni poslala in poleg tega ne more pričakovati, da bi jo meni nič tebi nič sprejeli.

Pierre Mauroy, predsednik francoskih socialistov, je dejal, da je KPI dolgo pred Gorbačovom izvedla perestrojko. Med komunističnimi strankami je bila politična avantgarda za odpravo razcepljenosti v socialističnem gibanju. Najmočnejša levičarska sila v Italiji je in po številu članov največja demokratična stranka v Evropi. Bila bi obogatitev za SI tudi zato, ker razen švedski socialdemokraciji nobeni drugi demokratično-socialistični sili v Evropi ni tako kot njej uspelo ohraniti socialistično kulturo ob hkratni integraciji v demokratično državno ureditev.

Predsednik SI Willy Brandt je poudaril, da ime italijanske komunistične stranke ni odločilnega pomena za sprejem v SI, odločilnega pomena je po njegovih besedah samo, kakšen odnos imata do tega obe italijanski socialdemokratski stranki, PSI in PSDI. V zvezi z novimi zgodovinskimi nalogami Socialistične internacionala se zdi, da formalno članstvo ni odločilnega pomena, pač pa je pomembno le, kdo vse bo zunaj uradnega spektra SI odpiral pot k formiranju nove zahodnoevropske levec.

Italijansko komunistično stranko bi morali vključiti v komunikativni proces vsebinsko na novo orientirane zahodnoevropske levec, ne da bi od nje zahtevali, naj se odpravi svoji identiteti — tudi če PSI in PSDI nad tem ne bosta pretirano navdušeni. Če se bo ta vključitev posrečila, potem se bo v doglednem času samo od sebe rešilo tudi vprašanje formalnega članstva v SI. Rešeno bi bilo tudi vprašanje udeležbe KPI pri morebitni levi koaliciji v Italiji. Takšna koalicija bi bila izjemnega strateškega pomena za uveljavitev ustavne demokracije v Evropski skupnosti in za SI — to demokracijo bi namreč lahko uveljavila zahodnoevropska levica.

(Naši razgledi — 23. 3. 90)

darovi in prispevki

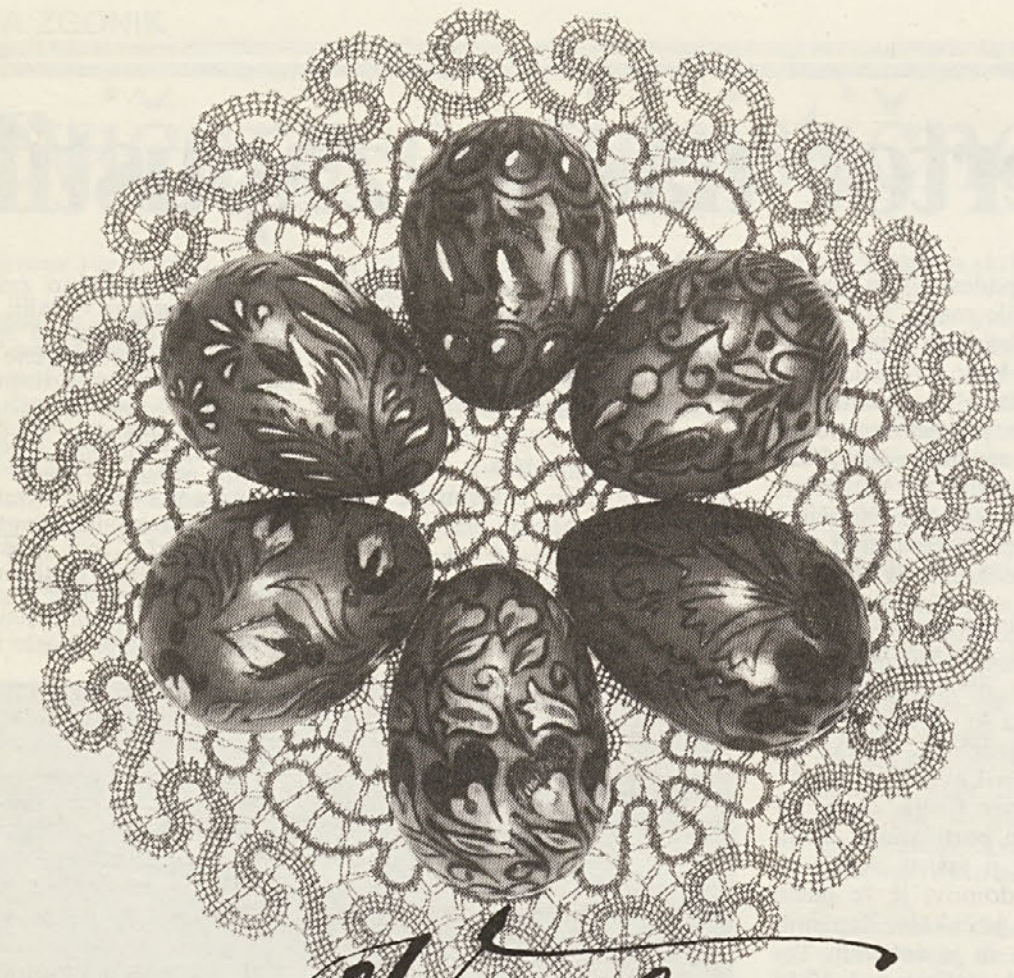
Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:

VIKTORJA KOŠUTA — Sv. Križ 308 8.000 lir, VANDA PERTOT FONDA — Nabrežina 8.000 lir, LUDVIK MAVER — Boršt 3.000 lir, ANGEL VELJAK — Domjo 8.000 lir, DRAGO OTA — Boljunec 38 8.000 lir, CVETO ČOK — Boljunec 3.000 lir.

V spomin na pokojne starše daruje MIRKO LEGIŠA iz Nabrežine kamnolomi 8.000 lir za sklad DELA.

Ob težki izgubi drage tovarišice Vide Pertot daruje JELKA GERBEC 100.000 lir za sklad DELA.

V spomin na Gigija Žerjalo darujeta LIDIJA IN EDI ČURMAN iz Doline 10.000 lir za sklad DELA.

Veselo
veliko noč
vam želijo

KMEČKA BANKA - GORICA
KMEČKO DELAVSKA POSOJILNICA V SOVODNJAH
KMEČKO OBRтна HRANILNICA V DOBERDOBU
HRANILNICA IN POSOJILNICA NA OPČINAH
KMEČKA IN OBRтна HRANILNICA IN POSOJILNICA - NABREŽINA
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA d.d. - TRST

design graficenter